

**PROTOKOLL
SAMERNAS LANDSMÖTE ÅRE 2008
SÁMIID RIIKKAČOAHKKIN ÅRE 2008**

11-12 juni 2008

Protokoll fört vid Samernas Landsmöte Åre 2008

§ 1 Landsmötets öppnande

Landsmötet öppnas av förbundsordföranden Per Gustav Idivuoma, med följande anförande:

Ärade ombud för samebyar och samföreningar, ärade gäster.

Det är en stor ära för mig att hälsa er välkomna till årets landsmöte. Det är glädjande att SSRs landsmöte fortfarande är forum som innebär möten mellan olika intressen i Sápmi.

Året som gått har i många stycken varit ett år av väntan, vi har väntat på en ny statlig samepolitik, vi har väntat på utredningen om den statliga rovdjurspolitiken, vi har väntat på en del andra förslag och resultat av det arbete som pågår i olika frågor som berör våra medlemmar i högsta grad.

Trots denna väntan har det hänt en hel del både på internationell nivå, men även på intern samisk nivå.

Temat för årets landsmöte är svensk samepolitik i internationellt perspektiv. Bakgrunden till temat är den av FN antagna urfolksdeklarationen. Deklarationen i sig är inte bindande för staterna men det är ändå av ett mycket stort värde att deklarationen efter 20 års förhandling äntligen har antagits.

Samerådet som är vårt samarbetsorgan på gränsöverskridande samisk nivå, har lagt ner ett stort arbete att på internationell nivå tillsammans med andra urfolk i världen få förståelse för urfolkens situation.

Vi kan naturligtvis inte hävda att vi som svenska medborgare i en demokratisk stat är utsatta för förtryck som på några sätt är jämförbart med medborgare i diktaturer, men har vi som urfolk i Sverige den status som internationellt talas om i urfolksdeklarationen? Den frågan kommer att diskuteras under landsmötet.

Vi har förväntningar på att det arbete som pågår inom regeringen resulterar i en samepolitik som lever upp till urfolksdeklarationen.

Det som i alla fall helt klart kan sägas är att ju fler som tillsammans kan uttrycka en vilja och färdriktning, ju starkare blir rösten och ju tydligare blir budskapet. Arbetet med urfolksdeklarationen visar vilken styrka som finns i att arbeta för gemensamma mål, som urfolken har gjort i denna deklaration.

Från SSRs sida är vi glada för den medlemsutveckling som vi sett de senaste åren. D v s att fler sameföreningar, och i år även samebyar, ser SSR som ett forum där den gemensamma rösten kan ge resultat även om alla önskningar inte kan bli uppfyllda.

Jag vill i det här sammanhanget återigen poängtera vikten av det arbete som läggs ner från samföreningarnas sida som ambassadörer i samhället för vår sak . Ett exempel på detta är motionen i fjol om det samiska frågorna i Västernorrland som under året har lett till att samernas situation i Västernorrland har synliggjorts. Detta är ett resultat av en sameförenings arbete i sin hemmaregion.

Desto mer oroande är de utmaningar som rennäringen har att hantera. För andra året i följd har en dålig betesvinter ställt stora krav på många samebyar och enskilda. Utan de positiva beslut från regeringen om ekonomiskt stöd för utfordring som gavs skulle situationen ha varit än svårare. Samtidigt är vi medvetna om svårigheterna med att årligen behöva gå till regeringen för att kunna överleva våra betesvintrar. Från SSRs sida är vi beredda att tillsammans med Sametinget som är vår centrala myndighet arbeta för att hitta lösningar som kan bidra till en bättre situation .

Rovdjursutredningen har lagt fram sitt betänkande under det gångna året. Från SSRs sida kommer vår rovdjursgrupp att gå igenom utredningens förslag och komma med synpunkter. Den ökning av rovdjursstammarna som har visat sig är ett mycket illavarslande och stort bekymmer för rennäringen över hela landet. Vi delar oron över denna utveckling med rennäringen i grannländerna. Om inget drastiskt görs från statsmakternas sida så innebär det att rennäringens möjlighet att utvecklas och överleva blir mycket bekymmersam.

De ekonomiska uträkningar som vi på SSR gjort tillsammans med andra som har kompetens i området visar att de ersättningar som utges från staten inte är i närheten av de ekonomiska förlusterna för rennäringen. Eftersom våra näringar är gränsöverskridande och det inte finns en samlad rovdjurspolitik över riksgrensarna innebär det att samebyar med stora betesområden på andra sidan om riksgrensarna har en än mer ohållbar situation. Av den anledningen har vi på SSR begärt diskussioner med myndigheter som hanterar rovdjursförvaltningen hos våra grannländer framförallt Norge. Jag vill än en gång poängtera att det i första hand inte är en fråga om ersättningar utan en fråga om att ha en balans mellan rennäringens möjligheter att utvecklas och rovdjursstammen inom renskötselområdet.

Trots att det finns anledning till oro i vissa frågor kan vi även se en framtid där rennäringen och det samiska samhället utvecklas. Renköttsmarknaden är just nu inne i en positiv trend, marknaden för våra produkter är ljusare än på mycket länge. Det som är viktigt i det sammanhanget är att arbeta vidare med dels marknadsföring och andra åtgärder för att ytterligare förbättra situationen. Vi på SSR arbetar vidare med dessa frågor framförallt i projektform.

Vi ser möjligheterna att utveckla andra företag och andra verksamheter som har koppling till rennäringen. Allt detta sker i projektform vilket innebär att vi dag har ett antal projekt som är igång med olika inriktning.

Från SSR:s sida kommer vi arbeta vidare med att skapa arenor för diskussion med andra markanvändare i det samiska området. Vi kommer aldrig att hamna i en situation där andra samhällsintressen inte finns. Det är lika bra att inse att vi vinner på att ha en dialog med andra glesbygdsnäringsar, annars finns risken att ingen lyssnar på oss och vi blir marginaliserade.

Trots det finns det principiellt grundläggande frågor som inte har kunnat lösas via diskussioner och förhandlingar, där måste vi gå vidare. En av dessa kommer att behandlas under landsmötet . Jakt och fiskerätten på den av staten förvaltade marken ovan odlingsgränsen är enligt vårt förmenande förbehållet samerna och skall förvaltas av samebyarna. Frågan kommer, om landsmötet så beslutar, att prövas av domstol som en principiell rättsfråga för att nästa generation av samiska företrädare inte skall behöva diskutera frågan. Den skall avgöras en gång för alla.

Som jag sa inledningsvis är vi på SSR mycket glada för den uppslutning av gäster som vårt landsmöte har. Det om något visar på att det behövs ett samlat forum där olika frågor som berör oss kan diskuteras. Låt oss alla ta tillfället i akt att bekanta oss med våra gäster, ha konstruktiva och givande diskussioner på dagarna, ha trevligt umgänge under lättsamma former på kvällarna samt återvända till våra hemmaarenor med nya bekantskaper, nya erfarenheter och samtidigt nya kunskaper.

Med dessa ord ärade ombud och gäster förklarar jag årets landsmöte för öppnat.

§ 2 Hälsningsanföranden

Framförs hälsningar till Landsmötet av:

Markus Mattsson
Erik Egelvärn
Sylvia Simma
Lars-Anders Baer
Terje Haugen

Kalls sameby
Åre kommun
Sametinget
FNs permanenta forum
NRL

Antecknas ombud för samebyarna och sameföreningarna enligt följande:

Samebyar

Könkömä	Per-Anders Hurri Ole Hendrik Nutti
Lainiovuoma	Aslat Simma Lars-Göran Marainen
Saarivuoma	Per Anders Nutti + 3 fullmakter
Gabna	-
Laevas	Hans-Göran Partapuoli Per-Ola Blind
Girjas	Ingemar Blind Dag Skum
Báste	-
Sörkaitum	Kjell-Åke Pittsa Marie Pittsa Maria Kristoffersson
Sirges	Jakob Nygård Per-Anders Vannar
Jáhkágasska	Helena Länta Lars-Åke Spiik
Tuorpon	Isak Påve
Luokta-Mavas	Britta-Stina Sjaggo
Semisjaur-Njarg	Dan Fjällman
Svaipa	PO Walkeapää
Muonio	Tomas Sevä
Gällivare skogs	Åke Nordvall
Serri	-
Udtja	Agneta Mikaelsson
Stákke	-
Maskaure	Peter Larsson
V:a Kikkejaur	-
Ö:a Kikkejaur	-
Mausjaure	-
Gran	Anna-Marja Kaddik Marja Skum
Ran	Olle Larsson Göran Jonsson
Ubmeje	Oleg Omma
Vapsten	Jon Mikael Labba

Vilhelmina norra	Marita Stinnerbom
	Lars-Olov Baer
Vilhelmina södra	Åsa Baer
Malå	-
Frostviken norra	Birger Jonasson
Oredahke	Sture Åhrén
Raedtievaerie	Lars-Erik Åhrén
Jiingevaerie	Britt Sparrok
Jovnievaerie	-
Njaarke	-
Kall	Markus Mattsson
Handölsdalen	Ajlin Jonassen
	+ 1 fullmakt
Tåssåsen	Bengt Arne Johansson
	Lena Persson
Mittådalen	Niclas Gröndal
	Ante Andersson
Ruvhten	Ingvar Labj
	Edvin Rensberg
Idre	Annelie Jonsson

Sameföreningar

Soppero	Per Anders Nutti + 4 fullmakter
Karesuando	-
Kiruna	-
Gällivare	-
Jokkmokk	Svea Länta
	Magda Stridsman
Arvidsjaur	-
Ammarnäs	-
Fatmomakke	Gunilla Eriksson
	Laila Stinnerbom
Umeå	-
Frostviken/ Hotagen	Mattias Åhrén
Åarjelraedtien Siebrie	-
Noerhtenaestie	Sonia Larsson
	Leif Larsson
Stockholm	-
Göteborg	Minette Andersson
	Margareta Hedemalm-Marainen
Arjeplog sameförening	-
Sarek IF	-

Vaisa sameförening	Britt-Inger Blind
Pitesameförening	-
Silbonah Sámesijdda	-

§ 4 Val av presidium

Landsmötet beslutar att till presidium välja

Ordförande: Per-Gustav Idivuoma

Vice ordföranden: Peter Andersson
Åsa Larsson
Britt Sparrock
Per-Anders Vannar

Sekreterare: Vaino Persson

Vice sekreterare: Ellen Omma
Markus Mattsson

Justerande ombud: Lena Persson
Per-Anders Hurri

§ 5 Ansökan om medlemskap

Landsmötet beslutar

att anta Malå sameförening, Samer i syd och Vittangi sameby som medlemmar.

§ 6 Verksamhetsberättelse 2007

Styrelsen redovisar verksamhetsberättelse för år 2007. (Bilaga A)

Landsmötet **beslutar**

att lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

§ 7 Bokslut 2007

Styrelsen framlägger bokslut och revisionsberättelse för år 2007. (Bilaga B)

Landsmötet **beslutar**

att fastställa framlagt förslag till resultat- och balansräkning

att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för den tiden revisionen omfattar

§ 8   **Fastställande av medlemsavgift**

Landsmötet fastställer medlemsavgiften till 500 kr per sameförening och 2500 kr + 1 kr/ren för samebyarna.

§ 9   **Förslag till budget**

Styrelsens förslag till budget föredrogs för år 2009. (Bilaga C)

Landsmötet **beslutar**

att antaga framlagt förslag till budget .

§ 10   **Val**

Landsmötet **beslutar**

att förrätta val enligt följande:

Del av styrelsen för 2007-2009

Ledamot (mandattid 2 år)

Ordinarie

Norrbottnen södra

Britta-Stina Sjaggo

Skogsbyarna

Patrik Lundgren

Jämtland

Mattias Åhrén

Suppleant

Stefan Länta

Jonas Larsson

Jeanette Kråik

Revisorer mandattid 1 år

Ledamot

Öhrlings PricewaterhouseCoopers
Viola Engström

Suppleanter

Göran Jonsson

§ 11

Redogörelser

Stefan Mikaelsson
Folke Fjällström
Stefan Mikaelsson
Ingen representant

Samefolket
Stiftelsen Sámi Duodji
Samerådet svenska sektionen
Samernas Utbildningscentrum

§ 12

Bokslut m m för Stiftelsen Samefolket, Samernas Utbildningscentrum, Samerådets svenska sektion och Sami Duodji

Verksamhetsberättelse och bokslut för angivna organ framläggs. (Bilaga D, E, F och G)

Landsmötet **beslutar**

att lägga verksamhetsberättelse och bokslut för angivna organ till handlingarna.

§ 13

Motion från samebyarna och sameföreningarna i norra Norrbotten angående införande av restriktioner för hundspannkörning

Samebyarna och sameföreningarna i norra Norrbotten har uppmärksammat de ökade problemen med hundspannskörning i renskötselområdet. I dagsläget finns inga krav på samråd med samebyarna – inte heller restriktioner – för att köra hundspann där renar finns. Detta leder lätt till onödiga konflikter och störningar för renskötseln som kan undvikas.

För att få en bättre dialog och samverkan mellan samebyarna och hundspannsföretagen vill samebyarna och sameföreningarna att SSR arbetar för att samrådsplikt införs för hundspannsföretagen. Samråden och överenskommelser ska genomföras med samebyarna före säsongen startar och senare vid behov under vinterperioden.

Samebyarna och sameföreningarna vill även att SSR genomför en kartläggning av turistföretagare som nyttjar hundspann i sin verksamhet. Detta för att få en bild av omfattningen av verksamheten inom Sápmi.

Styrelsens yttrande över motionen

Motionärerna framhåller det ökande problemen för renskötseln med hundspannkörning inom renskötseområdet. Motionärerna konstaterar också att något krav på samrådsskyldighet idag inte föreligger för berörda hundspannsföretag. För att råda bot på den ökande problematiken föreslår motionärerna:

- SSR bör verka för att införa en samrådspplikt för hundspannsföretag
- Samrådspplikten bör också omfatta Norska utövare av hundspannskörning
- SSR bör kartlägga vilka turistföretag som arbetar med hundspannskörning
- SSR bör även överväga andra åtgärder för att minska konflikterna mellan renskötseln och hundspannsverksamheterna.

Styrelsen i SSR har diskuterat motionen och delar motionärernas oro över den växande hundspannsverksamheten inom renskötseområdet.

Landsmötet beslutar

att uppdra till SSR att verka för att samrådspplikt införs som leder till samförståndslösningar så att en samexistens skall kunna ske mellan renskötseln och berörda hundspannsföretag

att uppdra till SSR att inför den kommande vintersäsongen uppta samtal med berörda myndigheter såsom Länsstyrelser, Naturvårdsverket och Jordbruksverket för att genomföra restriktioner inom de områden där frivilliga överenskommelser inte varit möjliga,

att uppdra till SSR att inför den kommande vintersäsongen uppta samtal med berörda myndigheter i Norge för att genomföra restriktioner inom området där frivilliga överenskommelser inte varit möjliga,

att uppdra till SSR, eventuellt i samverkan med den nya planerade samiska turistbranschorganisationen, att kartlägga de turistföretag som arbetar med hundspannkörning

att SSR arbetar för att all turismverksamhet likställs med övrig markanvändning som t ex skogsbruk.

att hundspannskörning likställs med skoterförbudsområden som samebyarna söker.

Motion från samebyarna och sameföreningar i norra Norrbotten angående nytt huvudmannaskap för Samefondens styrelse

Motionärerna är oroadade för hur samefondens medel kommer att förvaltas och vem som blir ny huvudman efter att huvudmannaskapet upphört hos Jordbruksdepartementet. Motionärerna uppdrar till SSR att utreda frågan och redovisa svaren för samebyarna och sameföreningarna.

Motionärerna konstaterar att i dagsläget är fördelningen av intrångsersättningen i normalfallet att 1/3 av pengarna går till länsstyrelsernas administration, samebyn får 1/3 och samefonden 1/3. Motionärerna ifrågasätter om länsstyrelsens andel av totalbeloppet då kompetensen finns internt.

Styrelsens yttrande över motionen

Motionärerna är oroadade för hur Samefondens medel kommer att förvaltas och vem som blir ny huvudman för fonden. Motionärerna uppdrar till SSR att utreda frågan och redovisa svaren för samebyarna och sameföreningarna. Motionärerna ifrågasätter vidare om länsstyrelsens andel av totalbeloppet för upplåtelseerna.

Det har genomförts en förändring i rennäringsförordningen som innebär att Sametinget utser samtliga ledamöter i Samefondens styrelse. Sametinget har utsett sex sametingspolitiker att ingå i styrelsen. Det pågår vidare en diskussion mellan Jordbruksdepartementet och Sametinget om vem som ska ha ansvaret för fondens administration.

Rennäringspolitiska kommittén har föreslagit att den del av Samefondens medel som utgör intrångsersättningar ska gå direkt till berörda samebyar. SSR har ställt sig positiva till detta förslag och har vid upprepade tillfällen krävt att denna förändring ska genomföras. Styrelsen utgår från att förändringen kommer att genomföras i det arbete som pågår inom Alliansen vad gäller samepolitiska frågor.

Syftet med Samefonden är att främja och stödja rennäringen, den samiska kulturen och samiska organisationer. Så länge Samefonden finns måste sammansättningen göras så att rennäringens behov och förutsättningar beaktas.

Vid intrång på mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen tillfaller hälften av avgiften berörd sameby och hälften Samefonden. Utöver detta har länsstyrelsen rätt att ta ut en avgift för de administrativa kostnaderna. I samband med de vindkraftsetableringar som nu planeras har SSR inlett en diskussion med länsstyrelserna om nivåerna på dessa avgifter.

Landsmötet **beslutar**

att SSR ska fortsätta att verka för att Samefondens medel ska gå direkt till näringen

att uppdra till SSR att, intill dess att Samefonden avvecklas, begära att Sametinget ska utse minst tre representanter från rennäringsgen genom SSR som ska sitta i Samefondens styrelse

att verka för att länsstyrelsens avgifter, som skall tas ut av den som erhåller upplåtelsen, endast motsvarar kostnaderna för administrationen av upplåtelsena.

att då det inte finns någon utpekad exploatör t ex vid mark-, jakt- och fiskeupplåtelser utgår ingen ersättning/avgift för länsstyrelsens administration.

§ 15   **Motion från samebyar i Norrbotten angående Sametingets handläggning av startstöd (Sirges, Jákkákaska, Tuorpon, Luokta-Mavas, Semisjaur-Njarg, Svaipa)**

Samebyarna i södra Norrbotten motionerar om att Sámiid Riikkasearvi tillskriver Sametinget om bristande handläggning av startstöden.

Handläggningstiden innan sökande får besked om stöd eller inte är oacceptabelt lång. Den tolvsidiga blanketten anvisning till ”ansökan – företagsstöd” är en byråkratisk och svårläst skrift. Man använder bland annat ordformuleringar som bara ekonomer förstår. Förutom den tolvsidiga blanketten uppmanas sökande att själv skriva en affärsplan samt upprätta en budget. Detta har till följd att många entreprenörer och eldsjävar tröttnar och goda affärsidéer rinner ut i sanden.

Samebyarna föreslår att anvisningen förenklas och anpassas till sökanden samt att man utarbetar en anpassad blankett för affärsplan och budget. Som förslag kan en blankett för affärsplan utarbetas i samarbete med ALMI företagspartner.

Styrelsens yttrande över motionen

Motionärerna framför skarp kritik över Sametingets handläggning av det sk startstödet för nya renskötsel företag. Den kritik som framförs av motionärerna kan sammanfattas på följande sätt:

Handläggningstiden är oacceptabelt lång – ett svar borde kunna erhållas inom 40 dagar. Ansökningshandlingarna är mycket omfattande, byråkratiska och delvis svårlästa. Frågeställningarna kräver förkunskaper i bl.a. ekonomi som ofta saknas hos de aktuella sökandena

De sökande uppmanas att medskicka en affärsplan och en budget som i sig ibland anses avskräcka sökanden från att fullfölja sin ansökan

Styrelsen i SSR har diskuterat motionen och kan dela många av motionärernas åsikter. Det är t.ex. rimligt och förenligt med god förvaltningstradition att kunna ge beslut inom en rimlig och stipulerad tid. Det är naturligtvis inte heller acceptabelt om sökanden till startstödet, på grund av ansökningshandlingarnas utformning, inte kan fylla i dessa.

Landsmötet **beslutar**

att SSR i samtal med Sametinget framföra en bestämd uppfattning om att Sametinget bör ha en handläggningstid som inte överstiger 40 dagar

att SSR i dialog med Sametinget diskutera behovet av anpassning av ansökningshandlingarnas utformning och läsbarhet i förhållande till den aktuella målgruppen

att SSR framför till Sametinget att i den mån affärsplan med en mera omfattande budget skall ingå i ansökningshandlingarna så bör de sökande, vid behov, få ett särskilt anslag för att med hjälp av professionella rådgivare upprätta de efterfrågade handlingarna

att SSR framför till Sametinget en begäran om redovisning om vidtagna åtgärder senast Landsmötet 2009

§ 16   **Motion från Kiruna sameförening med anledning av landsmötets förläggning till vardagar**

Förslag till landsmötesbeslut: Landsmötet beslutar att kommande landsmöten från 2009, skall förläggas till helg, fredag till söndag.

Sameföreningar är ideella föreningar med små ekonomiska resurser. Föreningarna saknar i huvudsak möjlighet att avlöna styrelse eller medlemmar som bidrar med sin tid i verksamheten.

För att kunna delta på landsmötet, då detta genomförs på vardagar, krävs vanligen att ombud tar ledigt från ordinarie arbete. Minst tre dagar utan möjlighet att förlorad arbetsinkomst kan kompenseras av föreningen. Detta innebär att ombuden straffas ekonomiskt för sitt engagemang, vilket gör att föreningarna har svårt att rekrytera ombud till landsmötet. För att minimera förlorad arbetsinkomst och därmed möjliggöra för föreningarna att i någon mån kompensera för förlorad inkomst, bör landsmötet förläggas till arbetsfria dagar.

Styrelsens yttrande över motionen

Motionären har föreslagit att kommande landsmöten ska förläggas till helger för att underlätta för sameföreningarnas och deras medlemmar att delta i mötena.

Styrelsen har diskuterat förslaget i motionen. Styrelsen är av åsikten att det är viktigt att sameföreningarna kan delta under landsmötet. Att förlägga landsmötet till en helg kan vara ett sätt att göra det lättare för sameföreningarna att delta under landsmötet. Styrelsen anser att det är lämpligt att under en period förlägga landsmötet i anslutning till en helg för att underlätta sameföreningarnas deltagande.

Landsmötet beslutar

att avslå motionen

§ 17 Redovisning av styrelsens arbete med anledning av uppdrag från Landsmötet 2007 - Hälsa och arbetsmiljö

Landsmötet i Umeå 2007 tog beslut om följande uttalande:

- Att uppmana riksdag och regeringen att i samarbete med Sametinget och berörda samiska organisationer arbeta med att upprätta en nationell samisk folkhälsopolicy
- Att uppmana riksdag, regering och berörda landsting att tillskjuta medel så att ett praktiskt folkhälsoarbete kan inledas inom Sápmi
- Att uppmana riksdag och regering att tillskapa medel för forskning inom området samisk folkhälsa
- Att uppmana riksdag och regering att ratificera ILO 169

Skrivelse till Regeringskansliet; Statsråden Göran Hägglund och Maria Larsson

Redan i juni månad 2007 tillskrevs de berörda statsråden från SSR. Svar från statsrådet Maria Larsson inkom under augusti månad 2007. Ett nytt brev i frågeställningen kom från samma statsråd under oktober i vilket statsrådet förtydligade sin syn på samernas ställning som urfolk. Maria Larsson gav i sina brev uttryck för att man tagit intryck av FN:s specialrapportör Paul Hunt som i skrivelse kritiserat svenska regeringen för bristen på insatser inom det samiska folkhälsoarbetet. Besked lämnades av ministern att Socialdepartementet beredde frågan.

Kontakter under hösten 2007

Ett flertal kontakter togs under hösten med olika intressenter:

- Södra Lapplands forskningsenhet i Vilhelmina
- Folkhälsoinstitutet i Östersund
- Västerbottens Läns Landsting
- Norrlandstingens Regionförbund
- Forskningsenheter inom Umeå Universitet m fl

Vid ett flertal av dessa kontakter deltog professor Lars Jacobsson.

Projektförberedelser med Norrlandstingens Regionförbund

Under hösten/vintern fördjupades kontakterna med Norrlandstingens Regionförbund. Förbundsdirektionen gav ett uppdrag åt den operativa ledningen att utveckla förslag till samverkan mellan SSR, Norrlandstingens Regionförbund och de berörda landstingen. SSR tillsammans med Lars Jacobsson fick möjlighet att föredra problematiken för samtliga Landstingsråd, Landstingsdirektörer Sjukhusdirektörer och landstingspolitiker i samband med en konferens i Östersund. Beslutet från Regionförbundet blev att fortsätta projektformuleringar tillsammans med SSR.

Folkhälsoinstitutet

Socialdepartementets arbete med folkhälsofrågor i ett etniskt perspektiv resulterade under vintern/våren 2008 i att frågeställningen blev belyst i folkhälsopropositionen SOU 2007/08:110. Enligt denna proposition kommer nu Folkhälsoinstitutet att få ett uppdrag att utreda hur Sveriges alla etniska minoriteter - inte enbart samerna - skall beaktas i folkhälsosammanhang.

Ett första exempel på detta fördjupade ansvar för folkhälsorådet är den internationella konferens som genomförs i Östersund samtidigt som Landsmötet i Åre. På denna konferens har bl.a. Lars Jacobsson deltagit med erfarenheter från sin forskning gällande samers psykiska hälsa.

Avslut med Norrlandslandstingens Regionförbund

Vid sitt direktionsammansammanträde den 13 – 14/5 beslutade regionförbundet att inte inleda något sameverkansprojekt med SSR med hänvisning till det uppdrag Folkhälsoinstitutet fått. SSR delgavs detta beslut under föregående vecka. Direktionen menade att ett sådant samverkansprojekt skulle vara att föregripa Folkhälsoinstitutets arbete. Från SSR innebär detta att ett års arbete avslutas på ett snöpligt sätt. Även om Folkhälsoinstitutet kan komma att ta fram värdefull information och kunskap inom området så är det trots allt

Landstingen som har det operativa ansvaret för att genomföra vårdande och folkhälsoinriktade insatser inom Sápmi. Vi kan dock inte nöja oss med detta utan arbetet med den samiska folkhälsan måste gå vidare inom SSR. Frågan har möjligen kommit ett steg närmare en lösning men det återstår många steg att gå innan frågan är i mål.

Lars Jacobsson informerade om sitt forskningsarbete.

§ 16

Redovisning av styrelsens arbete med anledning av uppdrag från Landsmötet 2007 - Klimat och miljö

Fokus på beteskrisen

Under året har fokus legat på betessituationen som åter blev svår. Arbetet har mycket handlat om att lösa en akut situation. I detta läge har det varit svårt att hinna med de långsiktiga strategierna. SSR har tagit initiativet till en beredskapsplan som Sametinget nu har tagit ställning till. Genom arbetet vill vi fokusera på hur beredskapen ska se ut i framtiden.

Medverkat vid olika seminarier om klimatförändringar

- Klimat- och sårbarhetsutredningens seminarium om rennäringen i Arvidsjaur
- FN-förbundets seminarium i Stockholm som riktade sig till särskilt intresserade
- KSLA:s forskarseminarium i Umeå
- Yttranden över offentliga utredningar

Klimat- och sårbarhetsutredningen

- I utredningens slutbetänkande lyftes rennäringens situation fram. Ett antal åtgärder föreslås för att förbättra rennäringens situation. Främst gäller det anpassningar av skogsbruket.
- Ökad röjning, återplantering med tall, skonsammare markberedning samt utökade hänsyn vid avverkning av torra tallmarker med stor andel renlav är åtgärder som kan vidtas till låga kostnader eller som t.o.m. är lönsamma för att skapa förutsättningar för en hållbar och livskraftig rennäring i ett förändrat klimat.
- Utredningen föreslår att Skogsstyrelsen bör få i uppdrag att i samråd med Sametinget föreslå ytterligare åtgärder inklusive ändringar i gällande regelverk för att skogsbruket ska visa förstärkt hänsyn i renskötselområdet, samt identifiera essentiella vinterbetesområden där t.ex. skonsammare markberedning ska användas. Skogsstyrelsen och Sametinget bör även analysera och ge förslag på andra åtgärder vilka möjliggör ett undvikande av intressekonflikter mellan skogs- och rennäring.
- Utredningen föreslår också att skogsvårdslagens 20 § ändras så att skyldigheten till samråd inför avverkning utökas till hela renbetesområdet.

SSR har ställt sig bakom förslagen i remissvaret.

Skogsutredningen

SSR har i sitt remissyttrande lyft fram att det intensivare skogsbruk som föreslås i utredningen kommer att försvåra rennäringens situation, särskilt med det hot som klimatförändringarna innebär.

Informationsspridning

Intresset för klimatfrågorna är stort. SSR har informerat media och olika intressenter om samernas markanvändning och klimatförändringarna.

Miljöarbete

Vi har arbetet med sex samebyar för att ta fram terrängkörningsplaner. Nu har samebyarna en plan för vilka leder som måste förstärkas. I dagsläget finns dock inga resurser för detta arbete. Vi arbetar för att hitta en lösning.

SSR vill att samebyarna till en rimlig kostnad ska kunna använda miljövänligt bränsle. Därför håller vi på att förhandla med Aspen om en lösning.

Kontakter med forskningen

Det behövs forskning för att veta hur en framtida klimatförändring kan hanteras. International Centre for Reindeer Husbandry har en viktig funktion. SSR har också diskussioner med SLU om detta.

Henrik Lundqvist från SLU berättade om klimatförändringarnas påverkan på rennäringen samt inbjöd intresserade samebyar till ett fördjupat projektarbete inom området.

§ 17

Redovisning av styrelsens arbete med anledning av uppdrag från Landsmötet 2007 - Motion från Umeå sameförening angående Umeå som samiskt kulturellt centrum

På uppdrag av Umeå kommun har SSR och Västerbottens museum gjort en förstudie. I förstudien planeras ett samiskt hus som ska vara etablerat i Umeå innan 2014. Den 31 oktober lämnar Umeå kommun sin ansökan om att bli Europas kulturhuvudstad. Av de städer som söker är Umeå den enda stad som har ett urfolk. Umeå kommun har beviljat ett förskott till Västerbottens museum för att bygga ett skogssamiskt viste som ska vara klart till Ubmejen Biejviehs 10-års jubileum som firas i vecka 10, 2009. Dialogen om ett samiskt hus fortsätter mellan Sáhkie – Umeå sameförening och Umeå kommun.

§ 18

Redovisning av styrelsens arbete med anledning av uppdrag från Landsmötet 2007 - Samernas situation i Västernorrland

Samernas Landsmöte Umeå 2007 beslutade att bifalla yrkandet att SSR i framtiden ska kommunicera direkt med myndigheter i Västernorrland och löpande informera dessa om samernas situation i länet. Landsmötet gav styrelsen i uppdrag att under det kommande året ta initiativet till ett möte med länsstyrelsen och landstinget för att uppmärksamma dem på samernas situation.

Den 20 februari 2008 arrangerade SSRs kansli ett möte i Härnösand. Länsstyrelsen i Västernorrland samt samtliga kommuner i länet inbjöds till mötet. Syftet med mötet var att informera om samernas situation i länet. Ånge, Sundsvall och Härnösands kommuner var representerade på mötet. SSR uppmanade Länsstyrelsen i Västernorrland att arrangera ett årligt möte med sameföreningen och de samebyar som har vinterbete i länet. Anna Otmalm, chef på välfärdsavdelningen på Länsstyrelsen i Västernorrland utsågs till kontaktperson.

19-20 april arrangerade SSR en nationell sameföreningskonferens i Sundsvall. Ca 25 personer från 6 sameföreningar deltog på mötet. Björn Brodin från DO informerade om projektet Diskriminering av samer.

§ 19

Skogspolicy

Landsmötet beslutar

att anta Skogspolicyn (Bilaga H med slutgiltiga ändringar) och att styrelsen tillsammans med skogsgruppen inarbetar de synpunkter som kommit under Landsmötet och uppdra till styrelsen att slutgiltigt besluta skogspolicyn vid styrelsemötet i augusti.

§18

Nya stadgar för Samerådet

Ett förslag till nya stadgar för Samerådet föredrogs under Landsmötet. I förslaget (Bilaga I) finns alternativa utformningar av vissa paragrafer.

Landsmötet beslutar

att SSR förespråkar följande alternativ i de nya stadgarna:

§ 3 alternativ 1

§ 4 alternativ 1

§ 13 alternativ 2.

Svensk samepolitik måste anpassas till internationell rätt

Samerna är Sveriges urfolk och har genom detta en särskild ställning. Under de senaste 20 åren har internationell rätt utvecklats mycket när det gäller urfolks rättigheter. Idag är det en självklarhet att urfolk ska ha rätt till mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Det finns ett antal internationella överenskommelser som ännu inte har fått genomslag i svensk samepolitik. Sverige får regelbundet internationell kritik från olika organ för att samernas situation inte förbättras. Detta gäller i synnerhet samernas rätt att bruka och ha inflytande över den mark som de traditionellt brukar och då särskilt samernas rätt till jakt och fiske.

Utredningen om en eventuell anslutning till ILO:s konvention nr 169 om urfolk presenterades för regeringen 1999. Utredaren konstaterade att den stora stötestenen var reglerna om samernas rättigheter till mark. Utredaren kom fram till att Sverige kan ansluta sig till ILO:s konvention nr 169, men att det krävs ett antal åtgärder som rör samernas rätt till mark. Processen beräknades ta cirka fem år. Sverige har ännu inte anslutit sig till ILO:s konvention 169 och det har inte heller genomförts några lagändringar för att Sverige ska leva upp till konventionens krav. Regeringen har till och med i sin senaste skrivelse till riksdagen om mänskliga rättigheter tagit bort den tidigare uttryckta ambitionen att ratificera ILO nr 169.

Förslaget till en Nordisk samekonvention har legat på regeringens bord sedan november 2005. Konventionen pekar på de åtaganden som måste genomföras för att förbättra samernas situation och visar hur internationell rätt kan förverkligas när det gäller samerna. Regeringarna i Sverige, Norge och Finland har genomfört en remissrunda och konsekvensanalyser av konventionen. Staterna har dock ännu inte fattat beslut om att gå vidare för att förverkliga konventionen.

I september 2007 antog FN:s generalförsamling Urfolksdeklarationen. Den syftar till att skydda urfolken och är ett uttryck för den dynamiska utveckling som skett internationellt när det gäller synen på urfolkens rättigheter. FN fastslår en viktig standard för behandlingen av världens urfolk. Regeringen har ännu inte redogjort för hur Sverige ska kunna leva upp till Urfolksdeklarationens krav, trots att regeringen i sin röstförklaring uttryckte avsikten att implementera denna.

Landsmötet anser att Urfolksdeklarationen utgör en minimistandard när det gäller urfolks rättigheter och att detta måste beaktas i svensk politik

Landsmötet uppmanar riksdag och regering att genast påbörja arbetet med att införliva Urfolksdeklarationen i svensk lagstiftning

Landsmötet uppmanar riksdag och regering att på ett tydligare sätt beakta internationell rätt vid utformningen av den svenska samepolitiken

Landsmötet uppmanar riksdag och regering att ändra lagstiftningen så att den lever upp till ILO:s konvention nr 169 om urfolk

Landsmötet uppmanar riksdag och regering att snarast ratificera den Nordiska samekonventionen

§ 21   **Fråga om stämning av staten vad gäller jakt- och fiskerätten**

En rättslig prövning av jakt- och fiskerätten

Samernas Landsmöte i Gällivare 2006 beslutade att utreda förutsättningarna för en rättslig prövning av samernas rätt till jakt och fiske ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen i förhållande till staten. En förstudie har genomförts av SSR tillsammans med advokat Peter Danowsky och jur kand Nicolina Bacirtzis för att utreda rättsliga frågeställningar inför en sådan stämning.

Från samisk sida har man under lång tid krävt en juridisk utredning om samernas rätt till jakt och fiske i förhållande till statens rättigheter. Någon sådan rättslig utredning har inte genomförts.

Sverige har under flera år fått internationell kritik för hur samernas rättigheter hanteras och det har då särskilt gällt samernas markrättigheter och samernas rätt till jakt och fiske.

Målsättningen med en rättegång är att fastställa att det är samernas rätt till jakt och fiske som finns i berörda områden. En sådan dom kommer att innebära att samerna och samebyarna kommer att få ett avgörande inflytande över hur upplåtelseerna av dessa rättigheter kommer att göras.

SSR har tillsammans med advokat Peter Danowsky och jur kand Nicolina Bacirtzis genomfört en förstudie och det finns idag ett preliminärt utkast till stämningsansökan. Den sameby som föreslås vara kårande är Girjas sameby. Det är klarlagt att den rättsskyddsförsäkring som samebyarna och SSR har tecknat i Templeton Insurance kan användas vid prövningen. Samefonden har beviljat ett ränte- och amorteringsfritt lån avseende självriskan till rättsskyddsförsäkringen. Det återstår idag att göra en kompletterande genomgång av det historiska materialet. Denna har inte kunnat genomföras eftersom finansieringsfrågan inte har varit löst. När denna genomgång har genomförts kan advokaterna och SSR slutligen ta ställning till om en stämningsansökan ska lämnas in till tingsrätten.

Landsmötet ger styrelsen i uppdrag att gå vidare med och slutföra den förstudie som påbörjats. Landsmötet anser att den rättsskyddsförsäkring som har tecknats för samebyarna gemensamt ska användas för en rättslig prövning av jakt och fiskerätten. Landsmötet ger styrelsen mandat att lämna in en stämningsansökan mot staten till tingsrätten när den historiska genomgången är genomförd och det bedöms föreligga förutsättningar att vinna målet.

§ 22 Renbetesförhandlingar med Norge

Peter Andersson informerade läget i Renbetesförhandlingarna
Saarivuoma föreslog att Landsmötet ska anta ett uttalande. (bilaga I)

Landsmötet beslutade att inte ta upp frågan eftersom den inte var beredd.

Votering begärdes.

Saarivuoma återkallde sitt förslag.

Landsmötet beslutade att lämna skrivelsen till styrelsen för beredning.

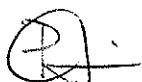
§ 23 Rovdjursfrågor

Per-Gustav Idivuoma informerade om rovdjursfrågorna.

§ 24 Landsmötets avslutande

Riksförbundets ordförande Per-Gustav Idivuoma avslutade Landsmötet och framförde tack till Kalls sameby, personalen, ombud, gäster och tolkar.

Umeå den 12 juni 2008

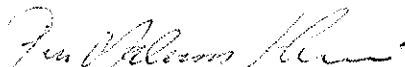
Per-Gustav Idivuoma
ordförande

Vaino Persson
sekreterare

Lena Persson
justerande ombud

Per Anders Hurri
justerande ombud